

TELŠIŲ ŠVČ. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų BAŽNYČIA

Gintautė ŽEMAITYTĖ

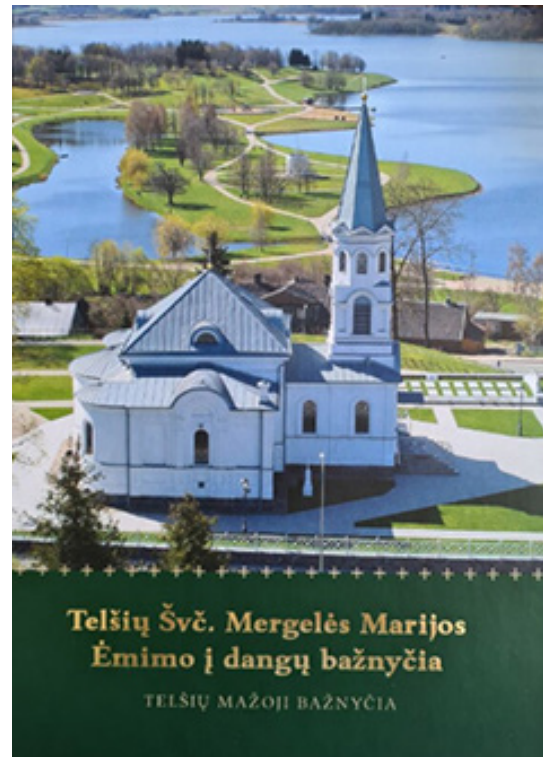
Šių metų vasarą knygų apie Telšius biblioteką papildė dar vienas solidus leidinys – „Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia“ (Telšių mažoji bažnyčia). Leidinį inicijavo Telšių dekanas, prelatas, klebonas dr. Juozas Šiurys, o knygą sudarė ir spaudai parengė Elvyra Spudytė. Puikiai išleistame, itin gausiai iliustruotame leidinyje yra pateikta šios dažniausiai Telšių mažąja bažnytele vadinamos, ant vienos iš sostinės kalvų stovinčios bažnyčios istorija, čia nuo 1935 m. dirbusių kunigų, vikarų biografijos ir nuotraukos. Knygoje yra žinių ir apie bažnyčios bičiulius, šventoriuje palaidotus asmenis. Albuminėje knygos dalyje daug vietos skirta dekanui J. Šiuriui, šventovės pastatams, čia vykusiems jų ir šventoriaus remonto darbams, 2013–2018 atmintiniems įvykiams ir 2021 m. svarbioms datoms. Daug informacijos pateikiama apie bažnyčios liturginius indus, rūbus, bažnytines vėliavas, šventovę puošiančius paveikslus.

Telšių katalikų šventovių istoriją E. Spudytė trumpai apžvelgia knygos pratarinėje. Ji rašo:

„Pirmoji bažnyčia Telšiuose įkurta 1536 m. LDK valdovo Žygimanto Senojo iniciatyva; 2036 m. sukaks 500 metų. Bažnyčiai paskyrus žemės plotą, buvo pastatyta medinė parapiinė bažnyčia, klebonija ir kiti pastatai, reikalingi klebono gyvenimui ir buičiai [...]. Pirmasis medinis bažnyčios pastatas neišliko, tik iš jos išlikusį „Šv. Šeimos“ altorių ir varpą galima pamatyti katedroje. XIX a. neremontuojama medinė bažnyčia pradėjo griūti, o tuo metu Lietuvą valdžiusi carinė Rusija nebuvo suinteresuota bažnyčios išsaugojimu. Vietoj nugriautos medinės bažnyčios, 1868 m. pastatyta mūrinė neobizantinio stiliaus cerkvė. Šis pastatas stovi ir šiandien, tik pakitęs, 1935 m. pertvarkytas į katalikų bažnyčią. Kartu su senosios bažnyčios nugriovimu dingo ir bažnyčios archyvas, todėl istorinių duomenų išliko mažai.“

XX a. pradžioje Telšius ištiko didžiulis gaisras. Sudegė didžioji dalis miesto medinių pastatų. Ugnis Mažosios bažnyčios nepalietė.

1935 m. Telšių vyskupo Justino Staugaičio suma-

Knygos „Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia“ viršelis

numo dėka, sėkmingai pasibaigus teisminiam procesui, iš stačiatikių buvo atgauta žemė ir ant jos stovėję pastatai. Už pastatus stačiatikių bendruomenei teko užmokėti, bet pertvarkius cerkvę ir paskyrus veiklų kleboną Juozapą Tautkų atgijo katalikų parapijos gyvenimas.

Įdomu tai, kad XVI a. įkūrus parapijinę bažnyčią buvo nurodoma, jog bažnyčiai vadovaujantys klebonai turi mokėti lietuviškai. Pirmųjų klebonų pavardės iš dalies pasisėkė rasti asmenų dokumentuose, bet ne visų. Lietuviškos klebonų pavardės daug ką pasako: pirmasis bažnyčios klebonas Grigas, toliau – Stanislovas Satkevičius, 1619 m. parūpinęs bažnyčiai varpą, Adomas Montrimavičius, Martynas Buivydas, Marijonas Liauksminas, Bernardas Reimeris, Motiejus Montautas ir kt., kurių pavardės dar gali būti surastos. [...]

Tai jau trylikta E. Spudytės spaudai parengta knyga. Tarp jų yra ir 2008 m. Lietuvos nacionalinio muziejaus išleistas albumas „Tradicinė žemaičių skulptūra“, 2015 m. knygynuose pasirodžiusi jos ir Vidos Rimkuvienės spaudai parengta knyga „Prievertstės ir Rankšluostinės“, 2016 m. – išspausdinta „Telšių vyskupija“, skirta Žemaičių vyskupijos įsteigimo 600 metų jubiliejui ir Telšių vyskupijos 90-mečiui, 2020 m. skaitytojus pasiekusi „Telšių kunigų seminarija“, kuri skirta vyskupo Antano Vaičiaus (1926–2008) iniciatyva 1989 m. atkurto Telšių kunigų seminarijos 30 metų jubiliejui, ir kt.